

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Kilvenaavan tuulivoima-alue ja 110 kV voimajohto, Rovaniemi ja Ranua (LAPELY/893/2025)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi, kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Pohjan Voima Oy:n hankeyhtiö Kilvenaavan Tuulipuisto Oy suunnittelee 20 voimalan tuulivoima-alueita Rovaniemen kaupungin alueelle. Alueen pinta-ala on n. 4600 ha. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on n. 300 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan neljää eri vaihtoehtoa ja liittymistä joko Suhangon kaivoshankkeen suunnitellulle sähköasemalle tai voimajohtoon johdonvarsiliitynnällä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon.

Hankkeen linnustoselvitykset on tehty pääasiassa 2025 aikana, mutta sovellettu kartoituslaskenta on suunniteltu tehtäväksi 2026. Linnustolaskennan osalta Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tämä tulee huomioida tulosten tulkinnassa ja vaikutusten arvioinnissa tehtävissä johtopäätöksissä.

YVA-ohjelman mukaan hankealueella sijaitsee euroopanmajavan pato ja todennäköisiä lisääntymis- ja levähdysalueita.

Saukon osalta todetaan, että ei oleteta alueella olevan sulana pysyvää vettä ja siten arvioidaan saukon levähdys- ja lisääntymispaikkojen sijoittuvan tuulivoima-alueen ulkopuolelle. Tämän arvion vuoksi ohjelmassa ei ole nähty tarpeelliseksi tehdä saukkoselvitystä.

Luke tuo esille kuitenkin sen, että majava tarvitsee sulaa vettä voidakseen huolehtia ravinnonsaannistaan ja pesästä liikkumisesta myös talvisin. Näistä majavan huolehtimista sulapaikoista hyötyy myös saukko, jonka tiedetään käyttävän majavakosteikkoja elinympäristönään (esim. Nummi ym. 2019). Eri vaiheissa olevien majavakosteikkojen tiedetään hyödyttävän useita eri lajeja. Ne ylläpitävät isompaa lajirunsautta ei pelkästään majavakosteikkojen välittömässä läheisyydessä vaan myös kauempana kosteikoista (esim. Fedyń ym. 2022).

Näiden pohjalta Luke näkee tärkeänä, että hankkeen tulevaisuudessa vaiheissa huomioidaan majavan mahdollinen vaikutus vesistön soveltuvuudessa myös saukolle.

Lisäksi Luke näkee tärkeäksi, että tulevissa vaiheissa perehdytään hankkeen mahdollisiin vaikutuksiin majavalle huolellisemmin ja perustellaan etäisyydet, joilla häiriötä majavalle ja sen lisääntymis- ja levähdysalueelle ei synny.

VAIKUTUKSET PORONHOITOON

Poronhoidollisesti suunniteltu Kilvenaavan tuulivoima-alue sijoittuisi Narkauksen paliskunnan alueelle ja sähkönsiirron osalta mahdollisesti myös Isosydänmaan paliskunnan alueelle. YVA-ohjelmassa paliskunnat ja poronhoidon rakenteet hankealueella on kuvattu sopivalla tarkkuudella YVA-ohjelmaa ajatellen. Kuvaksessa on hyödynnetty hyvin sekä saatavilla olevia paikka- ja tilastotietoja että paliskuntien omia kuvauksia. Luke näkee hyvänä, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu paliskuntien sisäisiä rakenteita, eikä käsitelty paliskuntia pelkästään yksittäisinä yksikköinä. Erilaiset mm. maankäytöstä johtuvat häiriöt voivat aiheuttaa erilaisia vaikutuksia poronhoidolle sekä paliskuntatasolla että esim. tokkakuntatasolla. YVA-ohjelmassa on hyvin tunnistettu myös tuulivoima-alueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvia keskeisiä laidunalueita ja poronhoidon rakenteita. Ohjelmassa on myös kuvattu näiden alueiden merkitystä paliskuntien kannalta eri vuodenaikoina.

Luke näkee hyvänä, että YVA-ohjelmassa tuulivoiman vaikutusten tunnistamisessa huomioidaan laajasti sekä olemassa olevaa tutkimustietoa että alueen paliskuntien kokemusperäistä tietoa ja näkemyksiä. Paliskuntien poroilla olevien GPS-pantojen aineistojen hyödyntäminen tukisi vaikutusten arviointia, joten Luke näkee hyvänä, että sitä pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään.

Vaikutusten arvioinnin suunnittelussa on tunnistettu ne todennäköisesti merkittävimmät vaikutukset, joita alueen poronhoitoon saattaa mahdollisesti kohdistua tuulivoimarakentamisen myötä. Vaikutusten arviointia on tarkoitus tarkastella alueen herkkyuden ja vaikutusten suuruusluokan kautta. Luke näkee, että menetelmän käyttö on perusteltua, mutta siihen liittyy paljon epävarmuuksia ja subjektiivista tulkintaa. Tämän vuoksi Luke näkee, että tehdyt tulkinnot alueen herkkyydestä ja vaikutusten suuruudesta tulisi käydä läpi paliskuntien kanssa ja mikäli paliskuntien näkemykset hyvin perustellulla tavalla poikkeavat tehdystä tulkinnasta, tulisi ne kirjata YVA-selostukseen.

YVA-ohjelman Taulukoissa 9–19 ja 9–20 esitetyt herkkyys- ja suuruusluokkakriteerit tunnistavat monia vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä tekijöitä, mutta Luke näkee, että kokonaisarviota tehdessä niitä ei tulisi suoraviivaisesti seurata. Pikemminkin niiden tulisi toimia suuntaa antavina esimerkkeinä, joita kuitenkin sovelletaan kyseisen tapauksen erikoispiirteet huomioiden. Esimerkiksi laidunmenetysten osalta taulukossa 9–20 vaikutus nähdään suurena, mikäli paliskunta menettää puolet keskeisistä laidunalueista. Luke näkee, että lähes kaikissa tilanteissa tämä vastaisi paremmin erittäin suurta vaikutusta paliskunnan poronhoitoon. Lisäksi, mikäli puolet paliskunnan keskeisestä laidunalueesta menetetään, voi se tarkoittaa, että yhden tokkakunnan alueelta kaikki keskeiset laidunalueet menetetään. Tällaisessa tapauksessa kyseisen tokkakunnan poronhoito joudutaan kokonaan lopettamaan tai siirtämään merkittävästi pienempänä muiden tokkakuntien alueelle.

Tämän esimerkin myötä, Luke korostaa, että vaikutusten arvioinnissa taulukkoja 9–19 ja 9–20 tulisi käyttää vain ohjeistavina ja niitä tulkittaessa on keskeistä huomioida mm. alueelliset erityispiirteet, paliskuntien sisäiset rakenteet (tokkakunnat yms.) ja paliskunnilta saatavat hyvin perustellut näkemykset.

Luke näkee myös yhteisvaikutusten arvioinnin keskeisenä osana vaikutusten arviointia. Erityisesti Isosydänmaan alueella on todella paljon käytössä olevaa tai suunniteltua maankäyttöä, jonka vaikutukset alueen poronhoitoon ovat merkittävät. Myös Narkkaoksen paliskunnan alueella on merkittävää muuta maankäyttöä sekä myös muita suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Luke näkee hyvänä, että vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään esim. kuvan 9–56 kaltaisia tarkasteluja, joiden avulla paliskunnan yhtenäisempiä rauhallisempia alueita voidaan havainnollistaa. Niiden avulla voidaan myös arvioida missä määrin suunnitellut tuulivoima-alueet toteutuessaan kaventaisivat yhtenäisiä rauhallisia alueita ja kuinka paljon paliskunnalla tai sen osilla (kuten tokkakunnilla) olisi tämän jälkeen käytettävissä laitumia ja kuinka helposti ne ovat porojen saavutettavissa eri vuodenaikoina.

Kokonaisuudessaan Luke katsoo, että Kilvenaavan YVA-ohjelma on poronhoidon osalta pääosin hyvin laadittu. Luke kuitenkin korostaa, että vaikutusten arvioinnissa on keskeistä huomioida mm. alueelliset erityispiirteet, paliskuntien sisäiset rakenteet (tokkakunnat yms.) ja paliskunnilta saatavat hyvin perustellut näkemykset.

3 Lausunnon tiivistelmä

Linnustoselvitysten osalta Luke pitää puutteena metsäkanalintujen kartoittamista vain yhtenä vuonna ja korostaa useampivuotisten selvitysten tarvetta epävarmuuden vähentämiseksi. Majavan osalta Luke painottaa, että majavien ylläpitämät sulapaikat voivat tehdä alueesta soveltuvan myös talvisin saukolle, joten hankkeen vaikutuksia majavaan ja sen kautta esim. saukkoon tulee arvioida huolellisemmin ja häiriöetäisyydet tulee perustella. Poronhoidon osalta Luke katsoo, että Kilvenaavan YVA-ohjelma on pääosin hyvin laadittu. Luke näkee tärkeänä GPS-aineistojen hyödyntämistä, ja korostaa arviointimenetelmiin liittyviä epävarmuuksia. Vaikutusten herkkyyttä ja suuruutta koskevat tulkinnot tulisi käydä läpi paliskuntien kanssa, käyttää taulukoita vain ohjeellisina ja huomioida paliskuntien sisäiset rakenteet sekä erityisesti yhteisvaikutukset muun maankäytön kanssa, sillä laidunmenetykset voivat pahimmillaan johtaa yksittäisten tokkakuntien poronhoidon loppumiseen.

Sirpa Thessler

Johtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 15.01.2026 klo 12:18:37.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Pekkarinen

Liitteet:

Tiedoksi: